

eISSN: 2981-1554

Original Article (Quantified)

Examining the suitability of the intended and implemented curriculum in terms of the time element in the sixth grade of elementary school

Golbahar Ahmadian^{ID}, javad keyhan

Faculty of Science and Research, Urmia Branch, Islamic Azad University, Urmia, Iran.

Receive:

08 April 2025

Revise:

03 May 2025

Accept:

23 May 2025

Keywords:

Intended curriculum, implemented curriculum, Time, primary education.

Abstract

The main purpose of this study was to examine the alignment between the intended and implemented curricula in terms of the time element in the sixth grade of primary education. The study employed a descriptive-survey research design. The statistical population consisted of all primary-school principals and sixth-grade teachers in Sardasht County, including 227 teachers and 30 principals. Based on the Morgan sampling table, the statistical sample comprised 28 principals and 140 sixth-grade teachers. Data were collected using a researcher-made questionnaire. The content validity of the questionnaires was confirmed by the research supervisor and several relevant faculty members. Their reliability was determined using Cronbach's alpha, yielding a coefficient of 0.89, which indicated satisfactory reliability. The collected data were analyzed using the Kolmogorov-Smirnov test and the one-sample *t*-test. The findings indicated that, from the perspectives of both teachers and principals, there was alignment between the intended and implemented curricula with regard to the time element.

Please cite this article as (APA): Ahmadian, G and keyhan, J. (2025). Examining the suitability of the intended and implemented curriculum in terms of the time element in the sixth grade of elementary school. *New Approach in Teaching and Learning*, 1(1), 76-88.

[10.22034/jnael.2025.540385.1009](https://doi.org/10.22034/jnael.2025.540385.1009)

Authors retain the copyright and full publishing rights.

Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Golbahar Ahmadian

Email: baharahmadyan2019@gmail.com

eISSN:

علمی پژوهشی (کمی)

بررسی تناسب برنامه درسی قصدشده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی

گل بهار احمدیان ^{ID}، جواد کیهان

دانشکده علوم و تحقیقات، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران.

چکیده

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تناسب برنامه درسی قصدشده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی بود. روش تحقیق حاضر توصیفی-پیمایشی بود. جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه مدیران دوره ابتدایی و معلمان پایه ششم شهرستان سردشت به تعداد ۲۲۷ معلم و ۳۰ مدیر بود که براساس جدول نمونه‌گیری مورگان در این پژوهش ۲۸ مدیر، ۱۴۰ معلم پایه‌ی ششم به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی پرسشنامه‌ها توسط استاد راهنما و تنی چند از اساتید مربوطه تأیید شد. و پایایی پرسشنامه‌ها توسط آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد که نشانگر پایایی مطلوب پرسشنامه است. داده‌های جمع‌آوری شده بوسیله (آزمون‌های کلموگروف-اسمیرنف و t تک نمونه‌ای) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل بیانگر آن بود که بین برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی اجرا شده از نظر عنصر زمان از دیدگاه معلمان و مدیران تناسب وجود دارد.

تاریخ دریافت:

۱۹ فروردین ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری:

۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۴

تاریخ پذیرش:

۰۲ خرداد ۱۴۰۴

کلید واژه‌ها:

برنامه درسی قصد شده،
برنامه درسی اجرا شده،
زمان.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): احمدیان، گل بهار و کیهان، جواد. (۱۴۰۴). بررسی تناسب برنامه درسی قصدشده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی. (۱۴۰۴). تبیین ارتباط بین یادگیری سازمانی و فرهنگ سازمانی؛ پژوهشی کیفی. فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری، ۱(۱)، ۷۶-۸۸

[10.22034/jnael.2025.540385.1009](https://doi.org/10.22034/jnael.2025.540385.1009)

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

نویسنده مسئول: گل بهار احمدیان

ایمیل: baharahmadyan2019@gmail.com

مقدمه

برنامه درسی در آموزش عالی به اقتضای نیازها و شرایط اجتماعی و تربیتی با تغییر و تحول مواجه هستند. برنامه درسی، یکی از مفاهیم متأخر این حوزه است که از دهه ۱۹۷۰ مطرح شد (Davategar Badi&etal,2024). به همین دلیل قلمرو برنامه درسی را باید یک قلمرو پویا و متعلق به اوایل قرن بیستم دانست. به اعتقاد برخی از صاحب نظران این رشته در دوران طفولیت یا تکوین قرار داشته (Robitaille&etal,2014) به طور طبیعی محتاج کوشش‌ها و تلاش‌های فکری چندی است تا بتوانند در جهت تبیین حدود ثغور آن مؤثر افتد (Monica,2014).

آر طرفی تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی درسی دارای قلمرو گسترده‌ای است و گروه‌های متعدد و مختلفی به دنبال تاثیر-گذاری و سهم‌شدن در تصمیمات مربوط به برنامه درسی است. این گروه‌ها به تناسب نقش‌های گوناگون خود، همواره قصد مداخله و مشارکت در جریان تصمیم‌گیری برنامه‌ریزی درسی دارند. تعیین حدود دخالت هر یک از این گروه‌ها و افراد در تصمیم‌گیری از جنبه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی و نظری دارای اهمیت است. یک چارچوب مفهومی برای تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی درسی پیشنهاد می‌دهد که شامل هفت سطح است. این سطوح سلسله مراتبی و ارزشی نیستند و بر حسب درجه دوری و نزدیکی به دانش‌آموزان و تمرکز اصلی تصمیم‌گیری برنامه درسی تنظیم شده‌اند (Goya& Izadi, 2013).

همچنین برنامه درسی به عنوان یکی از ارکان اساسی در آموزش و پرورش اسباب آموزش را فراهم می‌نماید که شامل دو دسته برنامه درسی آشکار (شامل برنامه درسی قصد شده، برنامه درسی اجرا شده، برنامه درسی کسب شده)، و برنامه درسی پنهان است. برنامه درسی قصد شده به آرمان‌ها، هدف‌ها، محتوا، روش‌های یاددهی-یادگیری و وسایل پیش‌بینی شده در برنامه درسی توجه دارد که در یک نظام آموزشی از جانب برنامه‌ریزان پیشنهاد و تجویز می‌شود. برنامه درسی اجرا شده مجموعه اقدامات و فعالیت‌های یاددهی-یادگیری است که بر اساس برنامه قصد شده و آنچه معلمان از آن برداشت کرده‌اند در محیط‌های واقعی کلاس‌های درسی به اجرا در می‌آیند. برنامه درسی کسب شده یادگیری‌ها و تغییر رفتارهایی است که از طریق به اجرا در آمدن برنامه درسی در مجموعه دانش‌ها، مهارت‌ها، نگرش-های دانش‌آموزان بوجود می‌آید. در یک جامعه آموزشی ایده آل فاصله این سه نوع برنامه باید کم بوده و بسیار بهم نزدیک باشند. برنامه قصد شده توسط برنامه‌ریزان بصورت متمرکز پیشنهاد و جهت آموزش به مدرسه و معلم تجویز می‌شود. باید معلمان براساس آن آموزش دهند و دفتر تألیف پس از هدف‌گذاری و توجه به آرمان‌ها محتوای لازم را تدریس نموده و قالب نوع آموزش (روش‌های یاددهی-یادگیری) جهت اجرا در سطح پایین (مدرسه) آماده می‌نماید و معلمان مجری پیاده‌سازی این محتوی می‌باشند (Mehr Mohammadi,2018).

لذا با توجه به مطالب بیان شده، تناسب برنامه درسی قصدشده و اجرا شده از نظر عنصر زمان یکی از چالش‌ها و مسائلی است که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران آموزشی با آن روبرو هستند، به همین دلیل مسئله اصلی تحقیق حاضر یافتن پاسخ به این سؤال است که آیا برنامه درسی قصدشده با اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه ششم ابتدایی تناسب دارد؟

مبانی نظری پژوهش

تاریخچه برنامه درسی

برنامه درسی گذشته‌ای طولانی ولی تاریخچه‌ای کوتاه دارد. هرچند مفهوم برنامه درسی به طور ضمنی در فعالیت‌های تربیتی از دوران باستان وجود داشته باشد ولی برنامه درسی به عنوان یک حوزه تخصصی مربوط به اوایل قرن بیستم می‌باشد (Ma'roufi & Basati, 2017). از طرف دیگر، مفهوم برنامه درسی به عنوان یک زمینه علمی منظم از اوایل قرن بیستم تا کنون دچار تغییر شده و گسترده‌تری یافته است (Hazrati, 2017).

به نظر می‌رسد برنامه‌ی درسی چند وجهی و پیوسته در حال تغییر است و زمانی بهتر فهم می‌شود که آن را ترکیبی بدانند از آنچه به قصد کلاس درس تنظیم شده است (برنامه‌ی قصد شده)، آنچه در کلاس درس اتفاق می‌افتد (برنامه‌ی درسی اجرا شده) و اینکه چگونه این اتفاقات، افراد را تحت تأثیر می‌دهند (برنامه‌ی درسی تجربه شده). میان برنامه‌ی درسی که برای کلاس درس طراحی شده با برنامه‌ای که در کلاس اجرا شده، ناگزیر، شکاف‌هایی پدید می‌آید (Zarei & Dehghani, 2022).

بنابراین می‌توان روند تحول برنامه درسی را از ابتدا تا کنون به شرح زیر مورد بررسی قرار داد.

برنامه درسی در دوران غیر رسمی

در جهان باستان، محتوای برنامه‌های درسی جنبه مدنی و خانوادگی داشته، بر انطباق فرد یا جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کرده تأکید می‌شده و برای این منظور در آموزش از روش‌های تقلید و تکرار، و کارآموزی بهره می‌بردند. در یونان و روم قدیم، رشد فردی و پیشرفت و سعادت جامعه هر دو در برنامه‌های درسی مورد توجه بوده، مواد درسی مشخصی از قبیل صرف و نحو، سخنرانی، منطق، موسیقی، حساب، هندسه و هیأت با استفاده از سخنرانی و بحث و با تأکید بر تجزیه و عمل آموزش داده می‌شد (Momeni & et al, 2017).

در قرون میانه کلیساها و روحانیون عامل اصلی آموزش و پرورش و انتخاب محتوا بودند. بنابراین، برآموزش اعتقادات دینی و پرورش روح اسرار می‌شد، محتوای برنامه درسی تابع الهیات بود که ارتباط چندانی با طبیعت و اشیای خارجی نداشت، و معلم محور فعالیت‌های تربیتی محسوب می‌شد (Azarion, 2017).

از رنسانس تا قرن بیستم، به علم، طبیعت، نیازهای جامعه، و توانایی‌ها و علائق دانش‌آموزان توجه ویژه‌ای شد که این توجه منجر به وارد شدن علوم به برنامه‌های درسی و تأکید بر موضوع‌های عملی و شغلی گردید. دانش‌آموزان محور برنامه‌های درسی قرار گرفت و پرورش استعدادها و بالقوه او از طریق بازی، تأکید بر حواس در یادگیری، و کشف از طریق تجربه مدنظر قرار گرفت. به طور کلی در این مرحله، برنامه درسی به عنوان بخشی از فعالیت‌های تربیتی مدنظر بوده، ولی نه به عنوان یک رشته تخصصی مستقل. لذا این مرحله را دوران غیررسمی برنامه درسی خوانده‌اند. (Bagherifar & et al, 2017)

برنامه درسی در قرن بیستم (دوران رسمی)

در قرن بیستم اقدام‌های زیادی صورت گرفته که زمینه‌ساز شکل‌گیری و توسعه برنامه درسی به عنوان یک حوزه تخصصی مستقل شدند. در این راستا می‌توان به انتشار نخستین کتاب برنامه درسی توسط فرانکلین بوییت در سال ۱۹۱۸،

تشکیل نخستین گروه برنامه درسی و آموزش در دانشکده تربیت معلم دانشگاه کلمبیا (نیویورک) در سال ۱۹۳۷، و تشکیل انجمن رهبری و برنامه درسی در سال ۱۹۴۷ اشاره نمود. فعالیت‌ها و اقدام‌های انجام شده در قرن بیستم را می‌توان به دو مرحله مجزا از یکدیگر تقسیم کرد که هر کدام از این مراحل نشان‌دهنده جهت‌گیری و پارادایم متفاوتی نسبت به برنامه درسی است (Beltramini, 2010).

مفهوم برنامه درسی

هیچ برنامه درسی مورد توافق جهانی قرار ندارد و به نظر می‌رسد با توجه به نیازهای بشر شرایط زیست بومی، رویکردها زاده، طراحی و تدوین می‌شوند. زمانی که فناوری‌های جدید حادث، فرهنگ‌های تازه خلق و الگوهای قدرت سست می‌شوند، تمام این تغییرات با شتاب و سرعتی بالا حاکی از حرکت پارادایم مدرنیسم به سمت و سوی پست مدرن و حتی با ساختارشکنی‌های دنیای امروز فراتر برآورد می‌شوند. نگرش پست مدرن یک جریان فلسفی، یک نیروی فرهنگی و یک چارچوب ذهنی است (Ahmadi, 2021) که بر گزینش‌گرایی ابهام، عدم قطعیت، پیچیدگی، چند فرهنگ‌گرایی و اشکال متعدد درک و فهم از جهان و متن تأکید می‌کند (Fatehi Vajarghah, 2020).

برنامه درسی به عنوان موضوع، مطالعاتی تاریخ طولانی دارد و پیشینه تاریخ برنامه درسی از مؤلفه‌های اساسی نظام‌های تعلیم و تربیت دارای تاریخی به ازای تاریخ ثبت شده برای تعلیم و تربیت است و این دو از یکدیگر قابل تفکیک نیستند ولی برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک رشته دانشگاهی قدمت چندانی ندارد به عقیده بیشتر صاحب نظران و مورخان برنامه درسی در دانشگاه تربیت معلم کلمبیا به عنوان گروه آموزشی، برنامه درسی و آموزش تأسیس گردیده است. در ایران نیز این رشته به عنوان یک رشته دانشگاهی قدمت چندانی ندارد با انتشار و ترجمه کتاب برونر در سال ۱۳۷۴ و ترجمه کتاب تایلر در سال ۱۳۵۱ برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک رشته دانشگاهی در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا تأسیس، گردیده است. برنامه درسی که آغاز رسمی آن پیرامون برنامه درسی به عنوان یک حوزه علمی به سال‌های بعد از جنگ جهانی اول به سال ۱۹۱۸ و کتاب باییت بازمی‌گرد (Jackson, 1999) در فاصله نزدیک به یک قرن تبدیل به یکی از حوزه‌های پویای دانش بشری شده به نحوی که تنوع دیدگاه‌ها و ظرفیت پژوهشی و علمی آن بسیاری را در حوزه تعلیم و تربیت تحت تأثیر قرار داده است (Pinar, 2012) هرچند مفهوم برنامه درسی در متون قدیمی کاربرد داشته است (Marsh & Willis, 2009) اما شروع آن به عنوان یک حوزه علمی به اوایل قرن بیستم بازمی‌گردد. (Rabiei Farisijani, 2019)

مواد و ساعات درسی پایه‌ی ششم

نظر به مجموع ساعات سالانه دوره ابتدایی که شامل ۸۵۰ ساعت فعالیت کلاسی است، مواد درسی و ساعات هفتگی دروس پایه ششم به شرح ذیل خواهد بود:

قرآن ۳ ساعت، تعلیمات دینی و اخلاق ۲ ساعت، زبان و ادبیات فارسی ۵ ساعت، مطالعات اجتماعی و آداب زندگی ۳ ساعت، ریاضیات ۴ ساعت، علوم تجربی ۲ ساعت، هنر ۲ ساعت، سلامت و تربیت بدنی ۲ ساعت، تفکر و پژوهش ۱ ساعت، کار و فناوری ۱ ساعت است که در مجموع ۲۵ ساعت در هفته می‌شود.

یک ساعت از ساعات درس قرآن به صورت تجمیعی برای تقویت روخوانی، روان خوانی و انس قرآن اختصاص می‌یابد. تبصره ۱- آیین نامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش خواهد رسید. تبصره ۲- آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز برای اجرای این مصوبه از جمله مقررات ثبت نام و انتخاب و آموزش نیروی انسانی توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه، تدوین و ابلاغ خواهد شد (Musapour, 2016).

پیشینه پژوهش

(Farahani, & etal, 2023) در پژوهشی با عنوان آسیب شناسی عوامل آموزشی مؤثر بر انتقال یادگیری دانشجویان در برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان، مهم‌ترین موانع مربوط به عوامل آموزشی انتقال یادگیری در برنامه درسی کارورزی را شامل نیاز سنجی آموزشی، اهداف آموزشی، محتوا، راهبردهای آموزشی، زمان، مکان و ارزشیابی دانستند؛ و ضرورت مثلث انسانی "دانشجو معلم، معلم راهنما و استاد راهنما" در خدمت نزدیکی عرصه‌ی نظر و عمل را مورد تاکید قرار دادند تا برای تحقق اهداف برنامه درسی کارورزی و انتقال یادگیری دانشجویان در محیط واقعی کار به درستی عمل کند.

یافته‌های پژوهش (Zeynali & etal, 2018) با عنوان «ارزیابی میزان همخوانی برنامه درسی قصد شده، اجرا شده و آموخته شده درس هنر پایه سوم ابتدایی» نشان داد که بین برنامه قصد شده با اجرا شده، همخوانی وجود دارد اما بین برنامه قصد شده با آموخته شده، همخوانی وجود ندارد. همچنین، در روش‌های تدریس و ارزشیابی، بین دو برنامه درسی قصد شده و اجرا شده، همخوانی وجود دارد.

(Mirshakari & etal, 2015) پژوهشی با عنوان «ارزیابی میزان هم خوانی برنامه درسی قصد شده، اجرا شده و آموخته شده درس علوم تجربی سال دوم راهنمایی شهرستان نی ریز در سال تحصیلی ۹۲-۹۱» دریافتند که: بین دو نوع برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی اجرا شده انطباق وجود دارد؛ بین دو نوع برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی آموخته شده انطباق وجود ندارد؛ بین برنامه درسی اجرا شده و برنامه درسی آموخته شده انطباق وجود ندارد. همچنین، بین متغیر محتوا در نوع برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی اجرا شده انطباق وجود ندارد. بین متغیر فعالیت‌های یاددهی-یادگیری در دو نوع برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی اجرا شده انطباق وجود ندارد و بین مؤلفه ارزشیابی در دو نوع برنامه درسی قصد شده و برنامه درسی اجرا شده انطباق وجود دارد.

(Mohammadi Gheshlagh & Heidari Tafreshi, 2015) در تحقیقی با موضوع «بررسی میزان تناسب محتوای قصد شده با محتوای اجرا شده و تجربه شده رشته آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد» بیان کرده‌اند که: نتایج نشان داد که برنامه درسی اجرا شده در مولفه‌های هدف و محتوای شناختی و عاطفی، روش تدریس و ارزشیابی بین دیدگاه اساتید و دانشجویان تفاوت معناداری وجود دارد. بدین صورت که میانگین اساتید در هر سه مؤلفه بیشتر از دانشجویان است. همچنین بین برنامه درسی اجرا شده و تجربه شده و دیدگاه اساتید و دانشجویان در خصوص برنامه درسی اجرا شده تفاوت معناداری وجود دارد.

یافته‌های پژوهش (Asha&eta,2010) با عنوان «ارزیابی برنامه درسی قصد شده و اجرا شده در پیشرفت تحصیلی در درس ریاضیات» نشان داد که برنامه درسی قصد شده و اجرا شده باهم انطباق ندارند و برای بهبود پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، علاوه بر تغییر شیوه‌های آموزشی باید به تغییر در کتاب‌های درسی نیز پرداخته شود.

یافته‌های پژوهش (Silvina& Jason,2010) با عنوان «از برنامه درسی قصد شده به سوی برنامه درسی اجرا شده در آرژانتین» که با هدف تجزیه و تحلیل رابطه بین برنامه درسی اجرا و برنامه درسی قصد شده است در نظام آموزش و پرورش آرژانتین صورت گرفت، نشان داد که برنامه درسی اجرا شده و آموخته شده انطباق لازم را نیز با برنامه درسی قصد شده دارد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با هدف بررسی تناسب برنامه‌ی درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی، با توجه به ماهیت و اهداف، از نوع پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی است.

جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه مدیران دوره ابتدایی و معلمان پایه ششم شهرستان سردشت به تعداد ۲۲۷ معلم و ۳۰ مدیر می‌باشد.

بر اساس جدول نمونه‌گیری مورگان، در این پژوهش ۲۸ مدیر، ۱۴۰ معلم پایه‌ی ششم به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شدند. همچنین، برای انتخاب نمونه مناسب از جوامع مورد نظر در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. در این نمونه‌گیری محقق لیست جامعه‌ی آماری را در اختیار دارد و شانس همه برای انتخاب برابر است. بنابراین به صورت تصادفی ساده تعدادی را انتخاب می‌نماید و به آنان پرسشنامه داده می‌شود. برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. بدین صورت که برای سنجش هریک از فرضیات تحقیق سوالاتی طراحی و تنظیم شد. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی همچون میانگین، انحراف معیار، فراوانی، درصد، جدول و نمودار و همچنین برای آزمون فرضیات تحقیق در ابتدا از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها استفاده می‌شود سپس به منظور تحلیل داده‌ها از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده می‌شود.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت از تجزیه و تحلیل به توصیف اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری مدیران و معلمان شهرستان سردشت پرداخته می‌شود.

توزیع فراوانی نمونه آماری مدیران و معلمان که مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند بر اساس جنسیت ۷۸/۶ درصد را جنسیت مرد و ۲۱/۴ درصد را جنسیت زن تشکیل داده است. توزیع فراوانی نمونه آماری مدیران و معلمان که مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند بر اساس وضعیت تأهل ۲۲/۶ درصد مجرد و ۷۷/۴ درصد متأهل بوده‌اند. توزیع فراوانی نمونه آماری مدیران و معلمان که مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند بر اساس سن، ۱۶/۷ درصد ۲۵ تا ۳۰ سال، ۳۰/۸ درصد ۳۱ تا ۳۵ سال، ۳۰ درصد ۳۶ تا ۴۰ سال، ۱۰/۸ درصد ۴۱ تا ۴۵ سال و ۱۱/۷ درصد بالای ۴۵ سال داشته‌اند. توزیع فراوانی نمونه آماری مدیران و معلمان که مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند بر اساس سابقه کاری، ۲۹/۲ درصد ۱ تا ۵ سال، ۲۳/۳

درصد ۶ تا ۱۰ سال، ۲۳/۳ درصد ۱۱ تا ۱۵ سال، ۱۳/۳ درصد ۱۶ تا ۲۰ سال و ۱۰/۸ درصد بالای ۲۰ سال سابقه کاری داشته‌اند. توزیع فراوانی نمونه آماری مدیران و معلمان که مورد پرسشگری قرار گرفته‌اند بر اساس تحصیلات ۳۱/۷ درصد تحصیلات فوق دیپلم ۴۸/۳ درصد تحصیلات کارشناسی و ۲۰ درصد تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر داشته‌اند.

شاخص‌های آمارهای توصیفی

شاخص‌های آمار توصیفی میانگین، انحراف استاندارد، بیشترین و کمترین و دامنه تغییرات برای هر یک از متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفته‌اند. شاخص‌های چولگی و کشیدگی جهت بررسی نرمال بودن توزیع آماری مشاهدات در هر یک از متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد که مقدار چولگی مشاهده شده برای متغیرهای تحقیق در بازه (۲، -۲) قرار دارد، یعنی اینکه از لحاظ کجی متغیرهای تحقیق نرمال بوده و دارای توزیع متقارن می‌باشد و همچنین مقدار کشیدگی هم برای متغیرهای تحقیق در بازه (۲، -۲) قرار دارد که این نشان می‌دهد توزیع متغیرهای تحقیق از کشیدگی نرمال برخوردار است بنابراین شاخص‌های چولگی و کشیدگی برای متغیرهای تحقیق نشان دادند که متغیرهای تحقیق از لحاظ چولگی و کشیدگی در وضعیت نرمال قرار دارند.

جدول ۱: شاخص‌های آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	بیشترین	کمترین	دامنه تغییرات	چولگی	کشیدگی
برنامه درسی قصد شده	۲/۴۸	۰/۳۱۱	۳/۲۲	۱/۳۵	۱/۸۷	۰/۱۷۸	-۰/۳۵۳
برنامه درسی اجرا شده	۲/۶۱	۰/۴۳۹	۳/۵۴	۱/۴۲	۲/۱۲	۰/۳۲۴	۰/۸۲۱

آمار استنباطی

در این قسمت از تجزیه و تحلیل با استفاده از روش‌های آمار استنباطی مناسب به تجزیه و تحلیل داده‌ها و متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود و فرضیات تحقیق با روش‌های مناسب آمار استنباطی مورد آزمون قرار می‌گیرند.

در این قسمت از تجزیه و تحلیل به آزمون فرضیات تحقیق پرداخته می‌شود، از آنجایی که شاخص‌های چولگی و کشیدگی نشان داد که متغیرهای تحقیق از توزیع آماری نرمال پیروی می‌کنند لذا جهت آزمون فرضیات تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود، جهت آزمون فرضیات تحقیق با توجه به طیف لیکرت پنج گزینه‌ای سؤالات مربوط به هر متغیر میانگین به دست آمده برای هر متغیر با ارزش آزمون ۳ (میانگین نظری) مقایسه می‌شود بدین منظور از آزمون پارامتریک تی تک نمونه‌ای با ارزش آزمون ۳ استفاده می‌شود.

*زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده در پایه‌ی ششم از دیدگاه معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان سردشت اختصاص یافته است.

بر اساس نتایج آزمون t-test تک نمونه‌ای در جدول ۹ مقادیر آماره t به ترتیب برابر با ۶۹/۲۵۱- و ۶۱/۳۴۶- که کوچکتر از مقدار بحرانی ۱/۹۶- می‌باشد ($t\text{-value} < -1/96$) و همچنین تفاوت میانگین اختصاص زمان مناسب برای

برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده با ارزش آزمون (۳) منفی می‌باشد که سطوح معنی‌داری آزمون از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می‌باشد ($P\text{-value}=\text{sig}<0/05$) یعنی اینکه به طور معنی‌داری از دیدگاه معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان سردشت زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده در پایه‌ی ششم ابتدایی اختصاص نیافته است، بنابراین فرضیه فرعی اول تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.

جدول ۲: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه فرعی اول

ارزش آزمون = ۳					
متغیر	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین با ارزش آزمون
اختصاص زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده	۲/۴۸	-۶۹/۲۵۱	۱۳۹	۰/۰۰۱	-۰/۵۲
اختصاص زمان مناسب برای برنامه‌ی اجرا شده	۲/۶۱	-۶۱/۳۴۶	۱۳۹	۰/۰۰۴	-۰/۳۹

* زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده در پایه‌ی ششم از دیدگاه مدیران شهرستان سردشت اختصاص یافته است.

بر اساس نتایج آزمون t-test تک نمونه‌ای در جدول ۱۰ مقادیر آماره t به ترتیب برابر با ۴۵/۳۴۱- و ۴۸/۴۱۷- که کوچکتر از مقدار بحرانی ۱/۹۶- می‌باشد ($t\text{-value}<-1/96$) و همچنین تفاوت میانگین اختصاص زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده با ارزش آزمون (۳) منفی می‌باشد که سطوح معنی‌داری آزمون از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می‌باشد ($P\text{-value}=\text{sig}<0/05$) یعنی اینکه به طور معنی‌داری از دیدگاه مدیران شهرستان سردشت زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده و اجرا شده در پایه‌ی ششم ابتدایی اختصاص نیافته است، بنابراین فرضیه فرعی دوم تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.

جدول ۳: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه فرعی دوم

ارزش آزمون = ۳					
متغیر	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین با ارزش آزمون
اختصاص زمان مناسب برای برنامه‌ی قصد شده	۲/۵۵	-۴۵/۳۴۱	۲۷	۰/۰۰۲	-۰/۴۵
اختصاص زمان مناسب برای برنامه‌ی اجرا شده	۲/۶۳	-۴۸/۴۱۷	۲۷	۰/۰۰۵	-۰/۳۷

* بین برنامه‌ی درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی از دیدگاه معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان سردشت تناسب وجود دارد.

بر اساس نتایج آزمون t-test تک نمونه‌ای در جدول ۱۱ مقدار آماره t برابر با $-۶۸/۳۸۹$ که کوچکتر از مقدار بحرانی $-۱/۹۶$ ($t\text{-value} < -۱/۹۶$) می‌باشد و همچنین تفاوت میانگین تناسب برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان با ارزش آزمون منفی می‌باشد و سطح معنی‌داری آزمون برابر است با $۰/۰۰۰$ که از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می‌باشد ($P\text{-value} = \text{sig} < ۰/۰۵$) یعنی اینکه به طور معنی‌داری از دیدگاه معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان سردشت بین برنامه‌ی درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی تناسب وجود ندارد، بنابراین فرضیه سوم تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.

جدول ۴: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه سوم

ارزش آزمون = ۳					
متغیر	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین با ارزش آزمون
تناسب برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان	۲/۵۶	-۶۸/۳۸۹	۱۳۹	۰/۰۰۳	-۰/۴۴

* بین برنامه‌ی درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی از دیدگاه مدیران شهرستان سردشت تناسب وجود دارد.

بر اساس نتایج آزمون t-test تک نمونه‌ای در جدول ۱۲ مقدار آماره t برابر با $-۳۶/۲۷۲$ که کوچکتر از مقدار بحرانی $-۱/۹۶$ ($t\text{-value} < -۱/۹۶$) می‌باشد و همچنین تفاوت میانگین تناسب برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان با ارزش آزمون منفی می‌باشد و سطح معنی‌داری آزمون برابر است با $۰/۰۰۰$ که از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر می‌باشد ($P\text{-value} = \text{sig} < ۰/۰۵$) یعنی اینکه به طور معنی‌داری از دیدگاه مدیران شهرستان سردشت بین برنامه‌ی درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان در پایه‌ی ششم ابتدایی تناسب وجود ندارد، بنابراین فرضیه چهارم تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.

جدول ۵: نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای آزمون فرضیه چهارم

ارزش آزمون = ۳					
متغیر	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین با ارزش آزمون
تناسب برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان	۲/۴۰	-۳۶/۲۷۲	۲۷	۰/۰۰۰	-۰/۶۰

بحث و نتیجه گیری

بررسی، آسیب شناسی و تشخیص مجموعه مسائل و مشکلات برنامه درسی پایه ششم در راه تحقق اهداف یاد شده از دیدگاه افرادی که از نزدیک واقعیات اجرایی این پایه را در کلاس‌های درس لمس کرده (یعنی معلمان و مدیران) می‌تواند تصویری روشن و مستند از معضلات اجرایی این پایه ارائه کرده که در عین حال زمینه‌ای را برای جلب توجه برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان اصلی نظام آموزشی جهت اتخاذ راهکارهای مناسب و معطوف به حل مشکلات موجود این پایه فراهم نماید. یافته‌های تحقیق بیانگر این بود که بین برنامه درسی قصد شده و اجرا شده در پایه ششم ابتدایی از نظر عنصر زمان تناسب وجود ندارد، همچنین نتایج تحقیق بیانگر این بود که زمان اختصاص یافته برای برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان مناسب نیست. لذا با توجه به نتایج و یافته‌های حاصل از این تحقیق می‌توان پیشنهاد کرد که متولیان و برنامه‌ریزان پایه ششم ابتدایی در سال‌های آغازین اجرای این برنامه جدید باید اقدامات و فعالیت‌های اصلاحی خود را برای رفع و برطرف شدن مشکلات اجرایی پایه مذکور در ابعاد و عرصه‌های مختلف اجرا نمایند. یافته‌های بدست آمده با نتایج یافته‌های (Mirshekari&eta,2015) و یافته‌های پژوهش (Zeynali&eta,2018) همخوانی دارد.

با توجه به عدم تناسب بین برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان و عدم اختصاص زمان مناسب برای برنامه درسی قصد شده و اجرا شده به مسئولان ذیربط پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

براساس نتایج بدست آمده پیشنهاد می‌گردد

- طراحی و تدوین برنامه‌های دوره‌های ضمن خدمت براساس نیاز سنجی از معلمان و مدیران صورت گیرد؛
- دوره‌های ضمن خدمت با اهداف، محتوا و روش‌های مناسب تدریس برای مدیران، معلمان، حتی والدین دانش‌آموزان برگزار شود؛
- به نظر می‌رسد روش آموزش معلمان که معمولاً به صورت متمرکز و چند مرحله‌ای از سطح شهر تهران به مراکز استان‌ها و سپس به شهرستان‌ها انجام گرفته از موفقیت لازم برخوردار نبوده است. از این رو، با توجه به گستردگی کار پیشنهاد می‌شود که از روش‌های دیگر مانند آموزش از راه دور یا آموزش نیمه حضوری برای این منظور استفاده شود. علاوه براین، چون در این دوره‌ها از مدرسان، محتوا و روش‌های آموزش شکایت داشته‌اند، لازم است تا در مورد محتوای آموزشی، انتخاب مدرسان، محل، زمان و مدت برگزاری این دوره‌ها تصمیمات مناسب با توجه به نیازهای معلمان دوره ابتدایی اتخاذ شود؛
- با توجه به نقش والدین در فراهم سازی فرصت‌های یادگیری دروس به ویژه در دانش‌آموزان ابتدایی برای انجام دادن فعالیت‌ها و تکالیف فرزندانشان در منزل، لازم است تا برنامه‌های توجیهی و آموزشی مناسب برای آن‌ها در نظر گرفته شود تا دانش‌آموزان را هرچه بیشتر آماده نمایند و معلمان در زمان اختصاص یافته برای هر درس دوره ششم ابتدایی موفقیت بیشتری کسب نمایند؛

- نظر سنجی از معلمان و انجام پژوهش‌های کاربردی به منظور تناسب بین برنامه درسی قصد شده و اجرا شده به منظور رفع نواقصات احتمالی؛
- به منظور تناسب بهتر برنامه درسی قصد شده و اجرا شده از نظر عنصر زمان بایستی برنامه درسی جدید به موقع توزیع شود؛
- اطلاع رسانی لازم برای معرفی برنامه به دفاتر و مسئولان مرتبط با آن صورت پذیرد؛
- فعالیت‌های دفاتر ستادی در حوزه اجرا با یکدیگر هماهنگ شود؛
- برنامه درسی جدید در کلاس درس هم توسط معلم (مجری) همزمان با اجرا مورد قضاوت، بازنگری و اصلاح قرار گرفته تا میزان پیشرفت یادگیرندگان و سطح مفید بودن برنامه اجرا شده مشخص شود.

پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی

۱. انجام تحقیقات مشابه در سایر شهرها و بررسی تطبیقی نتایج آن‌ها با یکدیگر
۲. با توجه به اهمیت برنامه درسی قصد شده و اجرا شده، توصیه می‌شود که اثر این متغیر بر سایر متغیرهای رفتاری و تحصیلی مورد بررسی قرار گیرد.
۳. در پژوهش حاضر، تأثیر عوامل دموگرافیکی بر متغیرهای موضوع تحقیق ثابت فرض شده است، لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی تأثیر عوامل دموگرافیکی نیز به روش مناسب مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد.
۴. پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی تناسب برنامه درسی قصد شده و اجرا شده با برنامه درسی کسب شده مورد بررسی قرار گیرد.
۵. از سایر ابزارهای گردآوری اطلاعات در تحقیقات آتی استفاده شود.

References

- Asha K. Jitendra, Cynthia C. Griffin, Yan Ping Xin. (2010). An Evaluation of the Intended and Implemented Curricula's Adherence to the NCTM Standards on the Mathematics Achievement of Third Grade Students: A Case Study.
- Ahmadi, Babak. (2021). Structure and Interpretation of the Text, Volume 2, Tehran: Markaz Publishing. (In Persian).
- Azarion, Parisa, 2017, Studying the globalization or localization of the curriculum using a fuzzy approach, Third National Conference on Modern Research in the Humanities and Social Studies of Iran, Qom, <https://civilica.com/doc/654805> (In Persian).
- Bagherifar, Ali and Dehmardeh, Abolfazl and Mollashahi, Akbar and Shahriari, Ali, 2017, Curriculum and Educational Planning Review, Third National Conference on Modern Research in the Field of Humanities and Social Studies of Iran, Qom, <https://civilica.com/doc/654854> (In Persian).
- Beltramini. (2010). Continuing education in structural biology for science teachers. Institute of Physics of São Carlos, University of São Paulo, CP 369, São Carlos-SP-CEP13560-970, Brazil Physics Graduate Program, Institute of Physics of São Carlos, University of São Paulo, CP 369, São Carlos-SP-CEP13560-970, Brazil.
- Davategar Badi', Nader, Adib, Yousef, Talebi, Behnam, Daneshvar Haris, Zarrin. (1402). Strategies for Education in Medical Sciences, Volume: 16, Issue: 5, Pages 471-479 (In Persian).

- Fatehi Vajarghah, Kourosh. (2020). Curriculum Towards New Identities, Tehran: Ayij Publishing (In Persian) .
- Farahani, Alireza, Arefi, Mehboobe and Shams, Gholamreza. (1402). Investigating the effective educational factors on students' learning transfer in Farhangian University's internship course, New Educational Approaches of Faculty of Educational Sciences and Psychology, Isfahan University, 18(1), 37, 1-26. [In Persian]
- Goya, Zahra, and Izadi, Samad. (2013). The position of teachers in the decision-making levels of curriculum planning. Al-Zahra Humanities, 12(42), 147-174. SID. <https://sid.ir/paper/13887/fa> (In Persian) .
- Hazrati, Abbas, (2017), Analyzing the role and position of planning in teaching mathematics to children, Third National Conference on Modern Research in the Humanities and Social Studies of Iran, Qom, Soroush Hekmat Mortazavi Center for Islamic Studies and Research, <https://civilica.com/doc/654780>. (In Persian) .
- Monica, J. (2014), "A study of textbooks as the potentially implemented curriculum" Department of Mathematics Lulea university of technology. SE-971 87 Lulea, SWEDEN.
- Mehr Mohammadi M. (2018). Hidden curriculum, empty curriculum and hidden empty curriculum. In the curriculum: perspectives, approaches and perspectives. Tehran: Direction and publication. [in Persian]
- Ma'roufi, Yahya and Basati, Khadijeh, 2017, Comparison of outcome-based curriculum and problem-based curriculum, Third National Conference on New Research in the Field of Human Sciences and Social Studies in Iran, Qom, <https://civilica.com/doc/654716>[in Persian]
- Momeni Mahmoudi, Hassan and Hosseini Khairabadi, Seyed Hassan, 2017, Curriculum based on teacher competence as an effective step in improving the management of experimental science classroom, Third National Conference on Modern Research in the Field of Humanities and Social Studies of Iran, Qom, <https://civilica.com/doc/654785> (In Persian) .
- Musapour, Nematollah. (2016). Trends in the development of the time element in Iranian primary school curricula, Quarterly Journal of Education (In Persian) .
- Mirshakari, Zeinab; Ojinejad, Ahmadreza and Qoltash, Abbas (2015). Evaluation of the degree of consistency between the intended, implemented and learned curriculum of the second year of secondary school science course in Neyriz city in the academic year 2012-2013. Research in Curriculum Planning, 12(17), 89-98 SID. <https://sid.ir/paper/127322/fa> (In Persian) .
- Mohammadi Gheshlagh, Parivosh and Heidari Tafreshi, Gholamhossein. (2015). Investigating the degree of fit between the intended content and the implemented and experienced content of the primary education program at Islamic Azad University of Mahabad. Quarterly Journal of Educational Management Research, 7(2), 143-156. <https://www.magiran.com/p2168012> (In Persian) .
- Pinar, W. F. (2012). What is curriculum theory?. Routledge
- Rabiei Farisijani, Pouria, 2019, Analysis of the concept of curriculum, National Conference on Curriculum Studies in the Third Millennium, Kerman, <https://civilica.com/doc/1317893> (In Persian) .
- Robitaille, D. & Dirks, M. (2012), Models for the mathematics curriculum. For the Learning of Mathematics, 2(3), 3-21.
- Silvina, Gvirtz & Jason, Beech (2010). From the Intended to the Implemented Curriculum in Argentina: Regulation and Practice. Journal of Curriculum and Instruction, 4 (2).
- ZAREI, ALI, & DEGHANI, MARZIEH. (2022). Assessing the degree of coordination and compliance of the intended curriculum, implemented with the acquired knowledge of the family and population knowledge course in order to approximate between these three programs. CURRICULUM PLANNING KNOWLEDGE & RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES, 18(44 (71)), 147-164. SID. <https://sid.ir/paper/1007578/en>[in Persian]
- Zeynali, Mansour, Rezaian, Nader, and Yarahmadi, Sedigheh, 2018, Evaluation of the degree of alignment between the intended, enacted, and achieved curriculum in art education, Fifth Scientific Research Conference 'From the Teacher's Perspective', Minab, <https://civilica.com/doc/866624> (In Persian) .